

ชินเซ็นกุมิกับองค์กรธุรกิจยุคปัจจุบัน

ผมเพิ่งหันมาสนใจประวัติศาสตร์อย่างจริงจังเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่
โดยสิ่งที่เป็นแรงบันดาลใจสำคัญก็คือเหตุการณ์ในยุคบากุมัตสึ
และเรื่องราวของชินเซ็นกุมิครับ

ช่วงปลายสมัยเอโดะ

ผมมักรู้สึกว่ “ชินเซ็นกุมิ” มีความคล้ายคลึงกับบริษัทสตาร์ทอัพในยุคปัจจุบันอย่างน่าประหลาด
เริ่มต้นจากคนเพียงไม่กี่คน เติบโตอย่างรวดเร็ว ยึดการลงมือปฏิบัติจริงเป็นหลัก ทำงานหนักเกินขีดจำกัด
และต้องเผชิญความเสี่ยงถึงชีวิต ยิ่งไปกว่านั้น
เมื่อลองนำบทบาทของสมาชิกแต่ละคนมาเทียบกับตำแหน่งในองค์กรสมัยใหม่
ก็กลับพบว่าหลายอย่างสอดคล้องกันอย่างน่าอัศจรรย์ครับ

ก่อนอื่นต้องพูดถึง คอนโดะ อิซามิ ครับ

เขาเป็นบุคคลประเภท

“ผู้ก่อตั้งผู้เปี่ยมด้วยบารมี”

อย่างแท้จริง

หากวัดกันด้วยความสามารถเพียงอย่างเดียว

อาจมีผู้ที่เหนือกว่าเขาอยู่ก็เป็นได้

แต่สิ่งที่ทำให้เขาโดดเด่นไม่ใช่แค่ความสามารถ

หากเป็นพลังในการดึงดูดผู้คนให้ศรัทธาและพร้อมเดินตามครับ

เขาเป็นคนที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา รู้สึกว่า “หากเป็นเพื่อคนผู้นี้ ต่อให้ต้องเอาชีวิตเข้าแลกก็ยินดี”

การสร้างความรู้สึกเช่นนั้นในหมู่ผู้คนได้นั้น ถือเป็นคุณสมบัติอันทรงพลังของผู้นำองค์กร

ทว่า

จุดแข็งดังกล่าวก็แฝงไว้ด้วยจุดอ่อนสำคัญ

นั่นคือการหลอมรวมตัวตนของผู้นำเข้ากับองค์กรจนแทบแยกไม่ออกครับ

เมื่อองค์กรคือชีวิต

และชีวิตคือองค์กร ผู้นำประเภทนี้มักไม่รู้จักคำว่าถอยครับ

อาจกล่าวได้ว่า

เขาเป็นคนประเภทที่คงไม่ยอมหยุด

จนกว่าบริษัทจะเดินทางไปถึงจุดล่มสลายเสียก่อนก็เป็นได้

ถัดมาคือ อิชิคาตะ โทชิโตะ ครับ

หากจะเทียบกับองค์กรสมัยใหม่ เขาคือ COO (ประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ) ที่แข็งแกร่งที่สุดคนหนึ่ง

ไม่ว่าจะเป็นการรักษาระเบียบวินัย การกำกับดูแลพนักงาน หรือการธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงขององค์กร

ล้วนเป็นสิ่งที่เขาเชี่ยวชาญอย่างยิ่งครับ

ในขณะที่องค์กรที่ขับเคลื่อนด้วยไฟแห่งอุดมการณ์ของผู้ก่อตั้งเพียงอย่างเดียวอาจเสี่ยงต่อการสั่นคลอนและล่มสลาย

อิชิคาตะกลับเป็นผู้ที่คอยประคับประคองทุกอย่างไว้ด้วยความสามารถด้านการบริหารและการปฏิบัติการ
อย่างเป็นรูปธรรม

ทว่า ในอีกด้านหนึ่ง เขาก็อาจเป็นบุคคลประเภทที่พร้อมจะดับสูญไปพร้อมกับองค์กรเช่นกันครับ

เพราะสำหรับเขา สิ่งสำคัญยิ่งกว่าความคุ้มค่าทางเหตุผลหรือผลประโยชน์เชิงปฏิบัติ คือ “หลักการและเกียรติภูมิขององค์กร”

เขาเป็นคนที่ยึดมั่นในแนวทางที่เชื่อว่าถูกต้อง แม้จะต้องแลกด้วยทุกสิ่งก็ตามครับ และนั่นเองคือเหตุผลที่ทำให้เขาทรงพลังอย่างยิ่ง แต่ขณะเดียวกัน ก็เป็นสิ่งที่ทำให้เขาเป็นบุคคลที่น่าเกรงขามอย่างยิ่งเช่นกันครับ

และหากจะกล่าวถึงผู้ที่มีภาพลักษณ์ใกล้เคียงกับผู้บริหารยุคใหม่มากที่สุด คงหนีไม่พ้น โซโต ฮาจิเมะ ครับ สิ่งที่โดดเด่นที่สุดในตัวเขาคือ ความสามารถในการอยู่รอดที่สูงอย่างน่าทึ่ง

เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลง เขาก็พร้อมปรับเปลี่ยนสถานะและบทบาทของตนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง กระทั่งชื่อของตนเอง เขาก็ยังสามารถเปลี่ยนได้หากสถานการณ์จำเป็นต้อง

ทว่า การปรับตัวเหล่านั้นไม่ได้หมายความว่าเขาจะละทิ้งแก่นแท้ของตนเองไปทั้งหมด เขายังคงรักษาหลักคิดและความเชื่อบางอย่างไว้ได้อย่างมั่นคง

แม้ภายนอกจะเปลี่ยนแปลงไปเพียงใดก็ตาม

ด้วยเหตุนี้ เขาจึงไม่ได้ดูเหมือนบุคคลประเภทที่ยืนหยัดตะโกนประกาศอุดมการณ์จนวาระสุดท้าย หากแต่เป็นคนประเภทที่รู้ว่าต้องทำอะไรเพื่อให้องค์กรดำรงอยู่รอดต่อไปได้ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงครับ

กล่าวอีกนัยหนึ่ง เขาให้ความรู้สึกเหมือน “ผู้รักษาร่องรอยให้มีชีวิตรอด” มากกว่า “ผู้พิทักษ์อุดมการณ์”

และหากมองจากมุมของโลกธุรกิจในปัจจุบันแล้ว

ผมอดไม่ได้ที่จะคิดว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด อาจเป็นคนประเภทนี้เองก็ได้

ผู้ที่รู้จักปรับตัวตามยุคสมัย ยอมเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ควรเปลี่ยน

แต่ยังคงรักษาแก่นแท้ที่สำคัญไว้ได้อย่างไม่สั่นคลอนครับ

ในทางกลับกัน โอกิตะ โซจิ คืออัจฉริยะสายปฏิบัติการครับ

ในสนามจริงเขาแทบไร้เทียมทาน แต่หากเทียบกับองค์กรสมัยใหม่

เขาใกล้เคียงกับสุดยอดนักขายหรือวิศวกรดาวเด่น มากกว่าจะเป็นผู้บริหาร

เขาสามารถเป็นหน้าตาขององค์กรได้

แต่ไม่ใช่คนประเภทที่จะแบกรับชะตากรรมของทั้งบริษัทไว้บนบ่าครับ

เมื่อมองเช่นนี้ ชินเซ็นกุมิจึงไม่ใช่แค่กลุ่มนักดาบธรรมดา หากแต่เป็น “องค์กรสตาร์ตอัปสุดอันตราย” ที่ถูกสร้างขึ้นอย่างลงตัวอย่างยิ่ง

แต่ในบรรดาทุกคน คนที่ผมสนใจมากที่สุดก็คงเป็นคอนโด อิชามิ ครับ

ผมคิดว่าในตอนแรก สิ่งที่เขาต้องการก็คงมีเพียง “การได้เป็นซามูไร” เท่านั้น

แต่แล้วผู้คนก็เริ่มมารวมตัวกัน ความคาดหวังถูกฝากไว้กับเขา ชีวิตของผู้คนถูกมอบให้เขาดูแล และชื่อเสียงก็โด่งดังขึ้นจากเหตุการณ์โอเคตะยะ...

เมื่อรู้ตัวอีกที คอนโด อิชามิก็น่าจะก้าวลงจากบทบาทของ “หัวหน้าชินเซ็นกุมิ” ได้อีกต่อไปแล้วครับ

แม้จะนำมาเทียบกับยุคปัจจุบัน ก็คิดว่าสามารถพูดได้เช่นเดียวกัน
ตอนแรกอาจเป็นเพียงบริษัทที่เริ่มต้นจากความชอบ แต่เมื่อพนักงานเพิ่มขึ้น ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น
และความคาดหวังก็มากขึ้น...
จนในที่สุดก็กลายเป็นว่า “ถ้าตัวเองหยุด ทุกอย่างก็จบ” นั่นเองครับ

และสิ่งที่น่ากลัวยิ่งกว่านั้น คือคนรอบข้างไม่ได้มอง “ตัวบุคคล” แต่กลับมองเป็นเพียง “บทบาท” ครับ
ประธานบริษัท หัวหน้าองค์กร ผู้นำ และในที่สุดแม้แต่ตัวเจ้าตัวเอง ก็ถูกบทบาทนั้นกลืนกินไปด้วยครับ
คอนโดะ อิชามิ ดูเหมือนจะเป็นทั้งผู้สร้างชินเซ็นกุมิ แต่ในขณะเดียวกัน
ก็อาจเป็นคนที่ถูกชินเซ็นกุมิหล่อหลอมขึ้นมาเช่นกัน
และเหตุผลที่ชินเซ็นกุมิยังถูกเล่าขานมาจนถึงปัจจุบัน ก็ไม่ใช่เพียงเพราะความแข็งแกร่งอย่างเดียว
หากมองอย่างมีเหตุผลแล้ว ระหว่างทางมีหลายครั้งที่การถอยออกมาจะเป็นทางเลือกที่ดีกว่า
แต่พวกเขา กลับเลือกที่จะแบกรับทั้งพวกพ้อง แบกรับบทบาทของตน
และไม่ยอมก้าวลงจากตำแหน่งนั้นจนถึงที่สุด
ความไม่คล่องแคล่วหรือความ “ไม่ประนีประนอม” ในลักษณะนั้น
กลับเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจผู้คนอย่างประหลาดครับ และอาจกล่าวได้ว่า คนญี่ปุ่นในยุคปัจจุบันเอง ก็ยังคงรู้สึกถึง
“ความงาม” บางอย่างในคนที่ไม่หวั่นความรับผิดชอบ คนที่ยึดมั่นในหลักการ คนที่แบกรับองค์กร
และคนที่ทำหน้าที่ของตนจนจบครับ

โดยส่วนตัวแล้ว ผมก็ยังรู้สึกว่าอยากเอาอย่างไซโต ฮาจิเมะอยู่ดีครับ
ใช้ชีวิตอย่างแนบเนียนเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น อยู่รอดอย่างสุขุม ทำงานอย่างแข็งแกร่ง
และปรับตัวไปตามยุคสมัยได้อย่างยืดหยุ่นแบบนั้น น่าจะกำลังพอดีที่สุด
เรียนรู้จากบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ แต่ก็ใช้ชีวิตอย่างไม่ฝืนตัวเอง อย่างสนุกสนาน
และก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงครับ